

Utdannings- og forskningskomiteen NTLs innspill til statsbudsjettet for 2021

Rammekutt

I det foreliggende forslaget til statsbudsjett må Universitets- og høyskolesektoren, som resten av staten, gjennomføre avbyråkratiserings- og effektiviseringskutt for syvende år på rad. Totalt utgjør ABE-kuttene nå 1,5 milliarder. Men dette betyr hverken avbyråkratisering eller mer effektivisering. Hvert år spiser ABE-kuttene av basisfinansieringen som gjør det mulig for fagmiljøene å planlegge langsiktig utdannings- og forskningsaktivitet ut fra faglige vurderinger. Når stadig flere insentiver, kontrollorganer, standarder og kutt legges oppå hverandre skaper det en detaljstyring av sektorens virksomhet som er til hinder for at institusjonene på en effektiv og faglig holdbar måte kan fylle sine roller og sitt samfunnsoppdrag.

I en tid der arbeidsledigheten er høy, er tilgang til utdanning et viktig verktøy for å sikre muligheten for å øke egen kompetanse eller tilegne seg ny. Det er viktig for den enkelte, og for samfunnet som helhet. En videreføring av finansieringen av 4000 studieplasser og stillinger som doktorgradsstipendiat og postdoktor, som ble opprettet med revidert nasjonalbudsjett før sommeren, er derfor etter NTLs oppfatning klok. Samtidig, flere studieplasser krever flere studiekonsulenter og flere vitenskapelige ansatte. Etter flere år med ABE-kutt står stillinger ubesatte, og støttfunksjonene til forskere og til studenter har blitt dårligere. Færre «administrative hender» i forvaltningen gjør at større deler av de administrative oppgavene flyttes over på vitenskapelige ansatte. Dette går ut over tiden de vitenskapelige har til rådighet for forskning og undervisning.

NTL ber komiteen innstille på at ABE-kuttene fjernes.

Finansieringssystem og styringspolitikk

Når regjeringen foreslår å øke den resultatbaserte uttellingens andel av finansieringen med 188,7 millioner, bidrar dette til å forsterke «konkurransedrevet» i sektoren – mellom institusjonene og internt i virksomhetene. NTL mener det er motstridende at institusjonene premieres for kvantitet, men er forventet å levere kvalitet. NTL ser også at ressurser og oppgaver i stor grad overføres til direktorater. Dette ført til mer, ikke mindre byråkrati, med uklare linjer, flere rapporteringskrav og mer detaljstyring. Direktoratene skal gjøre oppgaver som universitetene i utgangspunktet har gjort eller kan gjøre selv, og som universitetene har vist de kan løse på en god måte. NTL opplever at det overordnede politiske ansvaret for sektoren blir utydelig.

Norske universiteter, høyskoler og forskningsinstituttene leverer forskning av høy kvalitet med relevans for både offentlig forvaltning og næringsliv, og er en bærebjelke i kunnskapssamfunnet. Forutsigbar finansiering av forskningsinstituttene er avgjørende for å sikre kvalitet og uavhengighet i forskningen. Regjeringen foreslår en økning i basisbevilgningen til de teknisk-industrielle instituttene, samt en mer moderat økning til miljøinstituttene. For primærnæringsinstituttene og de samfunnsvitenskapelige instituttene er det ingen reell økning korrigert for prisvekst. Ettersom bevilgningen er resultatbasert og nye institutter har kommet inn i ordningen, har flere institutter fått redusert bevilgning de siste årene selv om de har hatt økt uttelling på Forskningsrådets kriterier.

NTL ber komiteen gjennom behandling av statsbudsjettet sikre at en større del av finansieringen til universitetene og til forskningsinstituttene gis som basisbevilgninger, på bekostning av den resultatbaserte delen.

Bygg

Regjeringa foreslår å bruke 2,4 mrd til satsning på bygg for UH-sektoren i årets statsbudsjett. Det er bra. Vi har likevel store bekymringer knyttet til disse bevilgningene. Erfaringene tilsier at rammene som gis i slike byggeprosjekt ikke samsvarer med faktiske kostnader. Statsbyggs kostnadsoverslag har vist seg gang på gang å ikke stemme, og resultatet har vært budsjettoverskridelser i million- og milliardklassen, som virksomhetene selv må dekke innenfor egne budsjett.

NTL ber komiteen sikre at det settes av tilstrekkelig med penger til de byggeprosjektene som skal igangsettes, slik at byggeprosjektene ikke går ut over institusjonenes øvrige drift.

Studentboliger

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021 foreslår de kun å bygge 1650 nye studentboliger i regi av studentsamskipnadene. Det mener NTL er for lite.

Studentboligbygging er et viktig utdanningspolitisk tiltak for å tilby studenter en bolig til en fornuftig pris. Dette for å redusere presset og dermed utleieprisene på det private boligmarkedet. Studentsamskipnadene tilbyr i tillegg ikke bare en bolig, men et bomiljø. Tilbud om et godt bomiljø til en fornuftig pris, kan være viktige faktorer for god mental helse, forebygge ensomhet og psykiske utfordringer.

I forslaget til budsjett for 2021 er det ikke bevilget ekstra midler til rehabilitering av studentboliger. Samtidig som det bygges flere studentboliger, må vi ta vare på, rehabilitere og energieffektivisere de boligene som allerede finnes. Dette bør skje gjennom øremerket ekstrabevilgning, slik at rehabiliteringskostnader ikke går ut over studentsamskipnadens evne til å levere gode velferdstilbud til studentene på andre områder.

NTL ber komiteen om å øke antallet studentboliger i 2021, samt å sikre rehabilitering og nødvendig vedlikehold av eksisterende studentboliger.

